

Bilag 5. Kommissorium for ekspertgruppe om voksen-, efter- og videreuddannelse

August 2016

Indledning

Danmarks konkurrenceevne afhænger af, at vi har en dygtig arbejdsstyrke, der hurtigt formår at tilpasse sig nye kompetencekrav løbende og over tid. Voksen- og efteruddannelsesindsatsen (VEU) spiller en væsentlig rolle i den løbende opkvalificering og kompetenceudvikling af arbejdsstyrken. Arbejdsmarkedets efterspørgsel efter kvalificeret arbejdskraft er i konstant udvikling, og virksomhedernes behov og muligheder for kompetenceudvikling ændrer sig. Samtidig kan der konstateres en faldende efterspørgsel efter offentlig voksen- og efteruddannelse.

Samtidig forventes det, at arbejdsstyrken, og især de ufaglærte, i den nærmeste fremtid og i højere grad end tidligere, vil blive udfordret på deres kompetencer. Stigende digitalisering og automatisering ændrer, hvordan virksomheder driver forretning og medfører en radikal omstilling af jobområder. Det giver nye muligheder for højere produktivitet og nye forretningsmodeller, men stiller samtidig nye krav til medarbejdernes kompetencer – også de medarbejdere, hvis jobindhold ændrer sig så meget, at der reelt er tale om et jobskifte.

Forandringerne på arbejdsmarkedet og ændringerne i virksomhedernes efterspørgsel giver anledning til at belyse, hvordan den offentligt finansierede VEU-indsats bedst muligt kan indrettes, og hvordan private og offentlige arbejdspladser behov for kompetenceudvikling bedst imødekommes, så både efterspørgslen efter virksomhedstilpasset kompetenceudvikling og arbejdsmarkedets mere langsigtede behov for en mobil og kvalificeret arbejdsstyrke imødekommes.

Det eksisterende VEU-system kan blive udfordret både strukturelt, indholds- og styringsmæssigt i forhold til at imødekomme forandringerne på arbejdsmarkedet og virksomhedernes behov for kompetencer.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter ønsker at skabe et stærkere og mere sammenhængende udbud af voksen-, efter- og videreuddannelse, som dels er mere fokuseret og målrettet virksomhedernes og medarbejdernes efterspørgsel og behov, og dels fleksibelt, så det fortsat løbende understøtter en produktiv og velkvalificeret arbejdskraft, og effektivt, så det sikrer det størst mulige afkast af de offentlige og private investeringer i voksen- og efteruddannelse.

Der nedsættes på den baggrund en ekspertgruppe, som får til opgave at analysere og komme med løsningsmodeller til, hvordan voksen-, efter- og videreuddannelsessystemet kan indrettes og styrkes med særligt fokus på virksomheders og voksnes behov for kompetencer, kvaliteten og effektiviteten i udbuddet.

Opgaver for ekspertgruppen

Ekspertgruppen får til opgave at analysere, hvordan voksen-, efter- og videreuddannelsesindsatsen i det offentligt finansierede VEU-system er tilrettelagt i dag, og hvordan virksomhedernes og medarbejdernes behov og muligheder for kompetenceudvikling har ændret sig. I den forbindelse inddrages udviklingen, organisering, afholdelsesform og finansiering af den samlede offentlige og private VEU-indsats.

Ekspertgruppen skal komme med bud på, hvad succeskriteriet for VEU-systemet kan være samt vurderinger af, om der skal iværksættes tiltag for udvikling af et mere sammenhængende VEU-system, så det har en fleksibilitet samt omstillings- og tilpasningshastighed og bredde, der svarer til virksomhedernes og medarbejdernes efterspørgsel.

Ekspertgruppens analyser og løsningsmodeller skal generelt baseres på eksisterende viden om gældende forhold og praksis i dag, f.eks. hvad der er arbejdsmarkedets behov, og viden om hvorfor arbejdsgivere i stigende grad vælger andre løsninger end dem, der udbydes i det offentlige VEU-system, og hvilke løsninger de vælger.

Genstandsfeltet for ekspertgruppens arbejde er sammenhængen i det samlede VEU-system, herunder overgange og merit mellem de forskellige tilbud og niveauer. I spor 2 er der dog et særskilt fokus på udfordringer i AMU-systemet og hvilke mulige løsningsmodeller, der kan skabe et mere målrettet, fleksibelt og effektivt AMU-system.

Såfremt regeringen og arbejdsmarkedets parter er enige om, at der er særskilte udfordringer i forbindelse med videregående VEU, skal der efter afslutningen af ekspertgruppens arbejde udarbejdes analyser heraf. Det nærmere indhold og form herfor indgår i de fortsatte politiske trepartsdrøftelser i foråret 2017.

Mere specifikt skal ekspertgruppen analysere og præsentere mulige løsningsmodeller inden for følgende tre spor:

1. Et sammenhængende VEU-system

Voksen- og efteruddannelse spiller en central rolle i det samlede uddannelsessystem. Det gælder kompetenceløft fra ufaglært til faglært, fra faglært til videregående niveau samt horisontal kompetenceudvikling.

På indholdssiden er der snitflader og overgange mellem både de almene VEU-tilbud (FVU, avu, mv.), AMU samt videregående VEU, herunder muligheder for merit. Der er også snitflader mellem VEU og det ordinære uddannelsessystem.

F.eks.er der med erhvervsuddannelsen for voksne (euv) indført standardmeritter for en række arbejdsmarkedsuddannelser.

Det skal analyseres, hvorvidt der er behov for yderligere tiltag, der kan styrke et mere effektivt og sammenhængende VEU-system og understøtte smidigere overgange mellem uddannelsesniveauer. Analysen skal fokusere på merit, overgange og gennemsigthed og ikke sammenlægning af eksisterende strukturer.

Der er således behov for at analysere, hvilke barrierer og muligheder der er for et mere sammenhængende VEU-system, herunder indhold, målgrupper, styring og institutionsstrukturer.

På den baggrund skal ekspertgruppen analysere og præsentere mulige modeller for et sammenhængende VEU-system, hvor følgende temaer kan inddrages:

1. Hvorvidt der er behov for at justere de forskellige VEU-tilbud i forhold til styring, indhold, formål og målgruppe, bl.a. ud fra en vurdering af virksomhedernes og medarbejdernes behov for kompetenceudvikling.
2. Hvordan de forskellige økonomiske rammebetingelser for og den samlede finansiering af de forskellige VEU-tilbud påvirker efterspørgslen.
3. Hvorvidt samspillet mellem AMU og almen VEU skal styrkes med særlig fokus på tiltag, der kan lette virksomheders og ansattes brug af VEU.
4. Hvorvidt der er behov for at styrke sammenhængen og synergien mellem AMU og eud/euv yderligere.
5. Hvorvidt der skal skabes mere fleksible sammenhænge og overgange mellem grundlæggende VEU (AMU og almen VEU) og videregående VEU.
6. Muligheder for merit og realkompetencevurdering på alle niveauer.
7. Vurdering af det samfundsøkonomiske afkast af uddannelsesaktiviteten på tværs af uddannelser og finansieringskilder, herunder AMU og andre kursusformer.
8. VEU-systemets responsivitet i forhold til arbejdsmarkedets behov og herunder sammenhængen mellem VEU-systemet og beskæftigelses- og erhvervsfremmesystemet. Regionale erfaringer med fleksible samarbejdsmodeller, der tager udgangspunkt i virksomheders og medarbejderes konkrete kompetencebehov, inddrages i arbejdet.
9. Behovet, muligheder og barrierer for hurtige, jobrettede efteruddannelses- og opkvalificeringsforløb/-pakker med elementer fra flere uddannelsesniveauer, der muliggør hurtig opkvalificering af arbejdsstyrken.
10. Behovet for en sammenhængende og koordineret vejledningsindsats på tværs af systemer eller ved fælles vejledningsinstanser.

11. Øget tilgængelighed til VEU-tilbud, herunder muligheder for at tage uddannelse som henholdsvis deltids- og fuldtidsuddannelse.

2. En stærk og målrettet erhvervsrettet VEU-indsats

En nylig evaluering af AMU-systemet tyder på, at det eksisterende system ikke i tilstrækkelig grad understøtter det rette udbud af arbejdskraft med de rette kompetencer på trods af, at der er ca. 3.400 forskellige arbejdsmarkedsuddannelser og ca. 90 offentlige og private udbydere.

Der er tegn på, at de økonomiske rammevilkår ikke i tilstrækkelig grad sikrer, at kapaciteten og fleksibiliteten udnyttes, så aftagerne oplever, at de kan få de kurser, de efterspørger.

Der er ligeledes blandede effekter af deltagelse i AMU-kurser samt mangel på opdaterede og tilstrækkeligt nuancerede effektanalyser.

På den baggrund skal ekspertgruppen analysere og præsentere mulige modeller for et relevant, fleksibelt og rettidigt udbud af erhvervsrettet VEU indenfor følgende temaer:

12. Målretning af AMU-udbuddet i forhold til tilgængelighed og overskuelighed for brugerne og arbejdspladserne. Herunder kan ses på markedsføring og udfordringer med aflysninger.
13. Forenklinger og administrative tiltag, der kan lette private og offentlige arbejdspladser og kursisters adgang til og brug af AMU
14. Målretning af AMU-udbuddet, så det giver størst effekt i forhold til virksomhedernes og målgruppens behov for opkvalificering til beskæftigelse og videre uddannelse.
15. Økonomisk bæredygtighed samt geografisk og fagligt dækkende udbud, bl.a. ved at afdække mulighederne for at samle AMU på færre udbydere, øge udbuddet af garantikurser, øge samarbejdet mellem udbydere, reducere antallet af kurser samt øget fleksibilitet i rammerne for udbud af kurserne ud fra et fokus på effekter og færre aflysninger. Samtidig skal behovet for den geografiske spredning af udbuddet af AMU regionalt afdækkes.
16. Det faglige miljø hos AMU-udbydere og kvaliteten af uddannelserne - bl.a. med hensyn til lærernes undervisningskompetencer og den lokale undervisningsplanlægning.
17. Afprøvning og test af kursisters læring på AMU-kurser, herunder mulighederne for at tilrettelægge mere fleksible og kortere kurser tilpasset medarbejdernes faglige udgangspunkt.
18. Nye tendenser, muligheder og potentiale i nye undervisningsformer, f.eks. digitalisering og e-learning.

19. Udbredelse af de nuværende fleksible afholdelsesformer i AMU, herunder muligheden for at tage kurser på alle tider af døgnet.
20. Graden af virksomhedstilpasning af AMU-kurserne.

3. Modernisering af partsstyringen i VEU

AMU udvikles af efteruddannelsesudvalg i samarbejde med Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, der godkender uddannelserne og fører tilsyn med området. Efteruddannelsesudvalgene skal have tæt føling med de respektive brancher, de repræsenterer. Alligevel er der tegn på, at arbejdsmarkedets behov ikke bliver imødekommet i tilstrækkeligt omfang.

De videregående efter- og videreuddannelser udbydes fortrinsvis af erhvervsakademier, professionshøjskoler og universiteter. Dialogen mellem udbydere og aftagere foregår lokalt i uddannelsesudvalg og aftagerpaneler.

På den baggrund skal ekspertgruppen forholde sig til følgende spørgsmål:

21. Behov for ændringer af styringen og arbejdsdelingen mellem efteruddannelsesudvalgene og Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, så den understøtter, at arbejdsmarkedets behov opfanges hurtigere og mere målrettet.
22. Hvordan efteruddannelsesudvalgene bedst muligt imødekommer kompetencebehov på fremtidens arbejdsmarked, herunder hvilke kriterier der skal lægge til grund for udvikling af nye kurser.
23. Hvorvidt dialogen med arbejdsmarkedets parter om udviklingen inden for en række uddannelsesområder (KVU og MVU-niveau) skal justeres med henblik på at styrke responsiviteten i forhold til arbejdsmarkedets behov.

Økonomi, organisering og afrapportering

Økonomi

Ekspertgruppens løsningsmodeller skal kunne holdes inden for en uændret økonomisk ramme og må ikke medføre meromkostninger for virksomhederne. Der afsættes 2,9 mio. kr. til gennemførelse af ekspertgruppens arbejde, der finansieres af uforbrugte 2017-midler tidligere afsat til styringsanalysen i forbindelse med *Vækstpakke 2014*.

Organisering

Ekspertgruppen nedsættes af regeringen og betjenes af et sekretariat fra Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, Finansministeriet, Beskæftigelsesministeriet og Uddannelses- og Forskningsministeriet. Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling er formand for sekretariatet. Ekspertgruppen sammensættes af 5-7 uafhængige eksperter med relevante kompetencer inden for området.

Ekspertgruppen skal udarbejde analyser og komme med løsningsmodeller til, hvordan VEU-systemet kan styrkes. Ekspertgruppen skal primært basere sine analyser og vurderinger på eksisterende viden og kortlægninger, men kan herudover rekvirere enkelte eksterne analyser på udvalgte og mindre velbeskrevne områder. Sekretariatet udarbejder med ekstern bistand kortlægninger, evt. yderligere analyser og afrapportering i overensstemmelse med kommissoriet og med ekspertgruppens ønsker.

Der nedsættes i tilknytning til ekspertgruppen en referencegruppe, bestående af arbejdsmarkedets parter. Referencegruppen skal inddrages løbende fra start til slut med viden, idéer og input samt kvalificering og vurdering af foreløbige resultater. Referencegruppen får mulighed for at kommentere dataindsamling samt drøfte og kommentere udkast til ekspertgruppens præsentation af mulige modeller.

Parallelt med ekspertgruppens arbejde gennemføres et taksteftersyn og en effekt-evaluering af AMU (opdelt på beskæftigede og ledige) som aftalt i *Vækstpakke 2014*. Omfanget af disse analyser tilpasses, så de kan gennemføres inden for tidsrammerne for ekspertgruppen. Resultaterne kan dermed indgå i ekspertgruppens arbejde. Taksteftersynet gennemføres inden udgangen af 2016. Ekspertgruppen erstatter den planlagte styringsanalyse aftalt i Vækstpakken.

Afrapportering

Ekspertgruppen afrapporterer til regeringen og arbejdsmarkedets parter inden udgangen af maj 2017 med henblik på, at der, efter afslutningen af de private overenskomstforhandlinger 2017, i nye trepartsforhandlinger kan aftales ændringer af VEU-systemet.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter ønsker en bred og åben dialog med interessenter, eksperter etc. Ekspertgruppen skal derfor arbejde åbent med henblik på at sikre en løbende debat om ekspertgruppens arbejde og temaer og undervejs invitere til debat- og diskussionsoplæg.